

2013

Годишен доклад за наблюдение на производството за предоставяне на статут в Република България¹

1. Нормативна уредба на убежището и международната закрила в България

1.1. Видове закрила

Съгласно чл.27, ал.2 и 3 от Конституцията от 1991г., България дава убежище на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи, като условията и редът за даване на убежище се уреждат със закон. През 1992г. България ратифицира и Женевската Конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951г. заедно с Нюйоркския протокол за статута на бежанците от 1967г.²

За разлика от първия национален закон³, в който като родов се използваше конституционния термин "убежище", сега действащият Закона за убежището и бежанците (ЗУБ)⁴ въведе нов родов термин - "особена закрила", която съгласно чл.1, ал.2 от него включва следните видове закрила - убежище, статут на бежанец, хуманитарен статут и временна закрила.

По този начин, чрез разпоредбите на закона, убежището прогласено в член 27, алинея 2 от Конституцията се подраздели съобразно органа, който го предоставя. Органът, разполагащ с правомощието да даде убежище е президентът на републиката на основание чл.98, т.10 от Конституцията. Установените от закона бежански и хуманитарен статут се предоставят по административен ред от председателя на Държавната агенция

¹ Настоящият доклад е изготвен на основание чл.2.8(5) от Споразумението между Представителството на ВКБООН в София и Български хелзински комитет от 02.02.2012г. и съгласно чл.3, ал.2 от Закона за убежището и бежанците.

² Конвенция за статута на бежанците, в сила за България от 10.08.1993г.² ратифицирана със Закон за ратифициране на Конвенцията за Статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (Обн., ДВ, бр. 36 от 5.05.1992 г.) **Член единствен:** Ратифицира Конвенцията за Статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967г., допълнена със Закон за допълнение на Закона за ратифициране на Конвенцията за Статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (ДВ, бр.30/1993 г.) **Параграф единствен:** В края на изречението на член единствен се поставя запетая и се добавя: "със следната декларация по чл. 1, раздел Б (1) на Конвенцията: Република България приема, че по смисъла на тази Конвенция думите "събития, станали преди 1 януари 1951г." в чл.1,раздел А, означават "събития, станали в Европа или другаде преди 1 януари 1951г." и **Нюйоркски Протокол за статута на бежанците**, в сила за България от 12 май 1993г., ратифициран със Закон за ратифициране на Конвенцията за Статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (Обн., ДВ, бр. 36 от 1992г.); допълнен със Закон за допълнение на Закона за ратифициране на Конвенцията за Статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (ДВ, бр. 30 от 1993 г.)

³ Чл.3 от Закона за бежанците (ДВ, бр.53/1999г., отм. ДВ бр.54 от 31 май 2002г.): " Убежището е закрилата, която Република България предоставя на чужденците, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признатите права и свободи. То включва статут на бежанец, хуманитарна закрила и право на убежище по чл. 98, т. 10 във връзка с чл. 27, ал. 2 и 3 от Конституцията на Република България".

⁴ Закон за убежището и бежанците, приет с ДВ бр.54 от 31 май 2002г., в сила от 1 декември 2002г.; отменящ Закона за бежанците (ДВ бр.53 от 11 юни 1999 г., в сила от 1 август 1999г.), последният отменил Наредбата за предоставяне и регламентиране статута на бежанците (обн. ДВ бр.84 от 14 октомври 1994г., отм. ДВ. бр.40 от 16 май 2000г.)

за бежанците¹, а временната закрила се постановява с акт на Министерския съвет². Чужденците, признати за бежанци на територията на друга държава от ВКБООН по силата на неговия мандат в България автоматично се приравняват на лица със статут на бежанец³. Видовете закрила, освен съобразно компетентния орган, се определят също така и съобразно основанието им за предоставяне.

Убежището, предоставяно от *президента*, се предоставя на основанията, определени в самата хипотеза на нормата на чл.27, ал.2 от Конституцията - на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи;

Статутът на бежанец се признава от създадения за тази цел административен орган *Държавна агенция за бежанците* при Министерски съвет. Признаването на бежански статут се извършва на основанията по чл.8 от Закона за убежището и бежанците, който въвежда във вътрешното ни законодателство поетото от България международно задължение за признаване и предоставяне на закрила на бежанци съобразно подписаната и ратифицирана⁴ от държавата ни Женевска конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951г. и Нюйоркският протокол от 1967г., към нея, които съгласно член 5, алинея 4 от Конституцията имат предимство пред всички норми на вътрешното право, които им противоречат;

Хуманитарният статут се предоставя също от Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет (ДАБ) на основанията по чл.9 от ЗУБ и представлява изпълнение на поетите от държавата задължения по чл.2 и чл.3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи⁵;

Временната закрила се предоставя по чл.11 от ЗУБ и на основания, идентични с хипотезата на чл.9, ал.1, т.3 от ЗУБ относно предоставяне на хуманитарен статут с отликата, че се прилага на групов принцип в случай на масово навлизане на чужденци, търсещи закрила. Съгласно закона⁶ временната закрила се въвежда с решение на Съвета на Европейския съюз по искане на *Министерския съвет на Република България*.

1.2. Дефиниции

Статут на бежанец съгласно чл.1А от Женевската конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951г. и чл.8 от Закона за убежището и бежанците се признава на чужденец, който основателно се страхува от преследване поради своята раса, религия, националност, принадлежност към обществена група или поради своето политическо мнение или убеждение и който поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на държавата си по произход или да се завърне в нея.

Хуманитарният статут съгласно чл.9 от ЗУБ се предоставя чужденец, принуден да напусне или да остане извън държавата си по произход, тъй като е изложен на реална опасност от тежки посегателства като смъртно наказание, екзекуция, изтезание, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, както и при тежки и лични заплахи

¹ Чл. 48 във връзка с чл.2, ал.3 от ЗУБ;

² Чл.2, ал.2 от ЗУБ във връзка с чл.11 и чл. 80 и сл. от ЗУБ

³ Статут на Върховния комисар за бежанците към ООН, приет с Резолюция 428 (V) от 14 декември 1950г. на Общото събрание на Организацията на Обединените Нации;

⁴ Закон за ратифициране на Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. (обн., ДВ, бр. 36 от 5 май 1992 г., доп., бр. 30 от 1993 г.)

⁵ Ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 31 юли 1992 г. - ДВ, бр. 66 от 1992 г. В сила за Република България от 7 септември 1992 г. (обн. ДВ, бр.80 от 2 октомври 1992г., изм. ДВ, бр.137 от 20 ноември 1998г., попр. ДВ, бр.97 от 9 ноември 1999г., изм. ДВ, бр.38 от 21 май 2010г.)

⁶ Чл. 11 във вр. с чл. чл. 80 и сл. от Закона за убежището и бежанците

срещу живота или личността му като гражданско лице поради насилие в случай на вътрешен или международен въоръжен конфликт.

Временната закрила съгласно чл.11 от ЗУБ се предоставя в случай на масово навлизане на чужденци, които са принудени да напуснат държавата си по произход поради въоръжен конфликт, гражданска война, чужда агресия, нарушаване на човешките права или насилие в големи размери на територията на съответната държава или в отделен район от нея и по тези причини не могат да се завърнат там.

Убежището, съгласно чл.7 от ЗУБ е закрилата, която се дава на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи, а президентът на републиката дава убежище на основание чл.98, т.10 във връзка с чл.27, ал.2 от Конституцията и когато прецени, че държавните интереси или особени обстоятелства налагат това. Президентът не е орган на изпълнителната власт (централна или местна администрация), а държавен глава, следователно има право да предостави убежище и без да е сезиран, но не е обвързан със срок за произнасяне, както и със задължение за произнасяне въобще.

Мандатният статут се дава от Службата на Върховния комисар за бежанците към ООН съгласно определението за бежанец по чл.1А от Конвенцията от 1951г. и по силата на мандата (компетентността), уредена в Статута на ВКБООН¹. ВКБООН извършва дейност по установяване на фактите и признаване статут на бежанец спрямо лица, които са избягали и потърсили убежище в държави, които не са страни по Конвенцията от 1951г. или в които няма изградена национална система за предоставяне на закрила.

1.3. Принципи на убежището и закрилата

Принципът *забрана за връщане (non-refoulement)* е уреден в чл. 33, ал. 1 от Женевската конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951 г. и прогласява, че никоя договаряща се държава няма право по какъвто и да е начин да експулсира или връща ("refouler") бежанец до границата на територията, където са били застрашени животът или свободата му по причина на неговата раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения.

Принципът за *ненаказуемост (non-punishment)* е уреден в чл. 31 от Женевската конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951 г. и прогласява, че правителствата, чиито държави са подписали и ратифицирали Конвенцията не следва да налагат санкции заради незаконно влизане или пребиваване на бежанци, които пристигайки направо² от територия, където са били застрашени животът или свободата им, са влезли или пребивавали на територията без разрешение, при условие, че са се представили незабавно пред властите и са посочили основателна причина за незаконното си влизане или пребиваване. Този принцип е въведен и в националното законодателство в чл.279, ал.5 от Наказателния кодекс на Република България.

Принципът за *достъп до правосъдие* е уреден в чл. 16 от Женевската конвенция за статута на бежанците на ООН от 1951 г. и прогласява, че всеки бежанец има право на свободен достъп до съдилищата на територията на всички договарящи държави, а по отношение на правото на достъп до съдилищата на територията на договарящата

¹ Статут на Върховния комисар за бежанците към ООН, приет с Резолюция 428 (V) от 14 декември 1950г. на Общото събрание на Организацията на Обединените Нации;

² Република Турция е ратифицирала Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951г. с декларация в съответствие с чл.1В, ал.1 от Конвенцията, която се поддържа и при ратификацията на Нюйоркския протокол за статута на бежанците от 1967г. (т.нар. **географска клауза**), поради което не разглежда молби за убежище и не предоставя статут на бежанец на чужденци от държави на произход, които не се намират на територията на Европа. В този смисъл, бежанците които преминават през Турция като трета страна, се считат за бежанци, пристигащи направо от територията на държавата, където са били застрашени животът или свободата им.

държава, в която е обичайното му местопребиваване, всеки бежанец се ползва от същия статут, както и нейните граждани, включително правото на правна помощ и освобождаването от заплащането на съдебните разходи (*cautio iudicatum solvi*).

Принципът за тълкуване *съмнението в полза на бежанеца (in dubio pro fugitivo)* е уреден в §.203 от Наръчника за процедури и критерии за определяне на статут на бежанец¹ на Върховния комисариат за бежанците на ООН, чл. 75, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) и чл. 4, ал. 5 от Директива 2011/95/ЕС (Квалификационна директива) и прогласява, че когато твърденията на бежанеца не са подкрепени с доказателства те се приемат за достоверни, ако той е положил усилия да обоснове молбата си и е дал задоволително обяснение за липсата на доказателства.

1.4. Общи минимални стандарти по убежището на Европейския съюз (acquis)

Правото на Европейския Съюз (ЕС) се установява чрез приетите законодателни мерки в договорите за ЕС - Договорът за Европейския съюз (ДЕС) и Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), одобрени от всички държави-членки на ЕС, които са по-известни като „първично право на ЕС“. Регламентите, директивите и решенията на ЕС се приемат от всички институции на ЕС, които имат такива правомощия съгласно договорите, познати още и като „вторично право на ЕС“. След Римския договор от 1950 г. няколко последователни изменения разшириха компетенцията на Европейските общности (ЕО), понастоящем - Европейския Съюз, по въпросите, засягащи убежището и миграцията, последният от които бе Лисабонският договор². Съвкупността от междуправителствени спогодби, регламенти и директиви, които регулират въпросите в ЕС, свързани с предоставянето на убежище, създават т. нар. общи минимални стандарти по убежището на ЕС (EU asylum acquis).

Директива 2011/95/ЕС³ (Квалификационна директива) установява общите минимални стандарти за предоставянето на международна закрила на граждани на трети страни или лица без гражданство и съдържанието на единния европейски статут на бежанците или лицата с предоставена допълнителна (субсидиарна) закрила.

Директива 2013/32/ЕС⁴ (Процедурна директива) определя общите процедури за предоставяне или отнемане на международна закрила съгласно Директива 2011/95/ЕС (Квалификационната директива).

Директива 2013/33/ЕС⁵ (Приемателна директива) определя общите минимални стандарти за приемането в държавите-членки на ЕС на кандидати за международна закрила и убежище.

Регламент (ЕС) №604/2013¹ (Дъблински регламент) установява критерии и механизми за определяне на държавата-членка на ЕС, компетентна да разгледа молбата за

¹ <http://www.unhcr-centraleurope.org/bg/pdf/resursi/pravni-dokumenti/narchnici-preporki-i-nasoki-izdadeni-ot-vkboon/narchnik-s-proceduri-i-kriterii-za-opredelyane-na-bezhanski-statut-vkboon-1979g-redakciya-1992.html>

² Договор от Лисабон за изменение на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност, подписан на 13 декември 2007г. (обн. ОВ №с-306 на 17 декември 2007г., влязъл в сила на 1 декември 2009г.)

³ Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011г. относно стандартите за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (обн. ОВ, № L 337 от 20 декември 2011г.)

⁴ Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (обн. ОВ, № L 180 от 29 юни 2013г.)

⁵ Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (обн. ОВ, № L 180 от 29 юни 2013г.)

международна закрила, която е подадена в една от държавите-членки от гражданин на трета страна или лице без гражданство.

Компетентност да упражнява контрол по въвеждането и прилагането на разпоредбите на европейските минимални стандарти по убежището в държавите-членки има Съдът на Европейския съюз² (СЕС), действащ до 2009 г. като Съд на Европейските общности (СЕО). Неговите решения по тълкуване на разпоредбите на решенията, регламентите и директивите на ЕС са задължителни за административните органи и съдилищата на държавите-членки.

1.5. Сигурни страни на произход и трети сигурни страни

Съгласно чл.13, ал.1, т. 13 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) молбата на чужденец за предоставяне статут на бежанец или хуманитарен статут се отхвърля като явно неоснователна, когато не са налице условията за предоставяне на тези статуты, и чужденецът идва от сигурна държава по произход или от трета сигурна държава, включена в минималния общ списък, приет от Съвета на Европейския съюз, или в националните списъци, приети от Министерския съвет.

Законът³ определя като "*сигурна държава по произход*" държавата на произход⁴, в която установеният правов ред и неговото съблюдаване в рамките на демократичната обществена система не допускат осъществяването на преследване или действия на преследване и не съществува опасност от насилие в ситуация на вътрешен или международен въоръжен конфликт.

"Трета сигурна държава" е държавата, различна от държавата по произход, в която чужденецът, подал молба за убежище и статут, е пребивавал преди пристигането си в Република България и в която са налице следните кумулативни условия, при които той:

- а) няма основания да се опасява за живота или свободата си поради раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение или убеждение;
- б) е защитен от връщане до територията на държава, в която съществуват условия за преследване и застрашаване на правата му;
- в) не е изложен на опасност от преследване, от изтезание или от нечовешко или унижително отношение или наказание;
- г) *съществува възможност да поиска статут на бежанец и при предоставянето му да се ползва от закрила като бежанец;*
- д) са налице достатъчно основания да се смята, че ще бъде допуснат до територията на тази държава.

2. Обхват и методи на наблюдението върху производствата по ЗУБ

Предмет на наблюдението са производствените действия, провеждани по реда на Закона за убежището и бежанците от Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет,

Производствените действия се наблюдават на всички фази - регистрация (достъп до процедура), дъблинско производство (определяне на държавата-членка от ЕС, отговорна

---

¹ Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (обн. ОВ, № L 180 от 29 юни 2013г.)

² Court of Justice of the European Union (CJEU) http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_6999/

³ §.1, т.8 от Допълнителните разпоредби на Закона за убежището и бежанците (ДВ, бр.54/2002)

⁴ §.1, т.7 от Допълнителните разпоредби на ЗУБ: "Държава по произход" е държавата, чийто гражданин е чужденецът, или, ако е лице без гражданство - държавата по постоянното му местоживееене.

за разглеждане на молбата за закрила по Регламент 2003/343/ЕО по Раздел Ia, Глава Шеста от ЗУБ); ускорено производство (допустимост на молбата за закрила по Раздел II, Глава Шеста от ЗУБ) и производството по общия ред (оценка по същество на молбата за закрила по Раздел III, Глава Шеста от ЗУБ), а така също и върху актовете (решенията) на административния орган, постановявани в тези производства.

Методологията на наблюдението включва ежеседмично събиране на данни на случаен принцип за начина, способите и практиките по провеждане на производствата по ЗУБ, които се отразяват в стандартни формуляри за оценка на интервю (Приложение 1) и за оценка на решение (Приложение 2).

Наблюдението се осъществява в териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците, а именно: регистрационно-приемателните центрове (РПЦ) в гр. София, в с.Баня, община Нова Загора и транзитния център в с.Пъстрогор, община Свиленград (ТЦ). От септември 2013г. под наблюдение бяха поставени и т.нар. временни центрове за настаняване (ВЦБ) в кварталите "Враждебна" и "Военна рампа" в гр.София и в гр.Харманли относно евентуалното провеждане на производствени действия.

От 1 януари до 15 октомври 2013г. е осъществено наблюдение на 484 производствени действия в териториалните поделения на ДАБ при МС (виж, 3.6.)

3. Резултати от наблюдението

3.1. Регистрация

Съгласно ЗУБ¹ всеки чужденец може да заяви желание за предоставяне на статут лично пред длъжностно лице в Държавната агенция за бежанците. Следващата разпоредба² в закона обаче предвижда, че когато молбата е направена пред друг държавен орган, той е длъжен незабавно да я изпрати на Държавната агенция за бежанците. В този смисъл е налице предпоставено по закон **времево несъответствие между регистрацията на молбата за закрила и регистрацията на лицата, търсещи закрила**. Това несъответствие бе въведено с изменение на закона през 2007г. и бе мотивирано от вносителя ДАБ с липса на капацитет за настаняване на новопристигналите лица, търсещи закрила. По този начин, вместо да предприеме мерки по увеличаване на капацитета за прием и настаняване на новопристигналите търсещи закрила, ДАБ предпочете да въведе нормативно изменение, с което да ограничи по законов път достъпа до процедура за предоставяне на статут и закрила. Така, ДАБ възприе като стандартна практика да отлага неопределено във времето личната регистрация по реда на чл.61, ал.2 от ЗУБ със забавяне в отделни случаи до 6 месеца от датата на заявяването и регистрацията на молбата за закрила пред органите на Дирекция "Миграция" или Главна дирекция "Гранична полиция".

Проблемът със забавянето на регистрациите сериозно се влоши от средата на м. август 2013г., когато рязко и значително нарасна броят на търсещите закрила, влизащи в страната, мнозинството от които бежанци от гражданската война в Сирия.

Капацитетът на ДАБ за приемане и настаняване на новопристигнали търсещи закрила, оценяван като крайно недостатъчен и при брой под 1000 души на година, в променената ситуация се оказа абсолютно неадекватен, непригоден и под всякакъв критичен минимум. За по-малко от 25 дни съществуващите два регистрационно-приемателни центрове (РПЦ) в гр.София с капацитет 800 души и в с.Баня, община Нова Загора с капацитет 70 души, както и транзитния център (ТЦ) в с.Пъстрогор, община Свиленград с капацитет 300 души

¹ Чл.58, ал.3 от ЗУБ;

² Чл.58, ал.4 от ЗУБ;

се оказаха препълнени и претоварени до степен, в която ДАБ изпадна в **пълна институционален колапс**. Новопристигналите търсеци закрила бяха настанявани в приемателните центрове на ДАБ по 8 до 15 души в помещения, пригодени за максимум 2 до 4 души. С цел спестяване на пространство семейства, включително с малолетни деца, бяха разделяни в нарушение на разпоредбите¹ на Европейската конвенция за защита правата на човека и Семейния кодекс². В началото на м. септември 2013г. след изчерпване на всички възможни помещения за настаняване, в това число сервизни и общи помещения, непригодени за жилищно обитаване, ДАБ започна да настанява новопристигналите бежанци по коридорите на приемателните си центрове.

В същото време, в района на администрацията на Регионалната дирекция "Гранична полиция" - гр.Елхово продължаваше да нараства броят на новопристигащите търсеци закрила, за които помещенията за полицейско задържане се оказаха крайно недостатъчни. Това наложи органите на Главна дирекция "Гранична полиция" (ГДГП) да пригоди за настаняването им всякакви допълнителни помещения за тази цел. ГДГП мобилизира и командирова допълнителни гранични служители за обработка на заявленията за закрила, но липсата на преводачи от съответните езици, на подготовка на всички ангажирани гранични служители и на адекватна организация, както и непрекъснато нарастващия брой на бежанците причини регулярно и значително забавяне на регистрацията на молбите за закрила от ГДГП по реда на чл.58, ал.4 от ЗУБ. Това от своя страна доведе до просрочване на законоустановения 24-часов срок за полицейско задържане³, но също и най-вече - поради обективната невъзможност бежанците да бъдат препращани от ГДГП към териториалните подразделения на ДАБ. Поради това, независимо от заявените молби за закрила и в нарушение на закона⁴, органите на ГДГП бяха принудени **да изпращат новопристигналите бежанци в специалните домове за настаняване на чужденци (СДВНЧ)** при Дирекция "Миграция" на МВР. Така, въпреки обстоятелството, че СДВНЧ представляват места за задържане на незаконни имигранти с цел депортиране, каквото не може да бъде изпълнявано по отношение на търсеците закрила бежанци, в тях бяха настанявани възрастни, болни и ранени хора, както и много семейства с малолетни и непълнолетни деца, в това число - бебета на възраст от 0 до 12 месеца. На 8 октомври 2013г. в гр.Елхово бе открит нов СДВНЧ с капацитет 300 души, наричан условно "разпределителен център", чийто капацитет почти незабавно бе запълнен.

Практиката на вдвояване на търсеците закрила в полицейски структури като СДВНЧ вместо настаняването в бежански центрове, доведе до масово депозиране от тяхна страна на писмени откази от правото на подслон, настаняване и финансова и материална помощ, гарантирано им от закона⁵ с цел по-бързото им освобождаване и извеждане от СДВНЧ. Молбите също така масово бяха уважавани от ДАБ и на търсеците закрила бе разрешавано настаняване на избрани и посочени от тях адреси, т.нар. външни (граждански) адреси. Тази практика е незаконна и в нарушение на чл. 29, ал.6 от Закона за убежището и бежанците, съгласно който подобно разрешение е допустимо единствено на фазата на образувано производство по общия ред по Глава Шеста, Раздел II от ЗУБ - за преценка на бежанската молба по същество. В този смисъл, издаваните от ДАБ **разрешения за настаняване на външни адреси са правно нищожни** поради липса на правно основание за издаването им преди да е извършена регистрацията на бежанеца⁶ и да е преди надлежното провеждане на дълбинско и ускорени производства.

¹ Чл.8, ал.1 от ЕКПЧОС;

² Чл.2, ал.1 от СК;

³ Чл.64 от ЗМВР;

⁴ Чл.67, ал.1 от ЗУБ и чл.16, т.3 от Наредбата за отговорността и координацията на държавните органи, приета с ПМС № 332 от 28.12.2007г., Обн. ДВ. бр.3 от 11 Януари 2008г., изм. ДВ. бр.5 от 19 Януари 2010г., изм. ДВ. бр.91 от 18 Ноември 2011г.;

⁵ Чл.29, ал.1, т.2 от ЗУБ;

⁶ По реда на чл.61, ал.2 от ЗУБ;

Като мярка за преодоляване на проблема с липсата на приемателен капацитет, на 18 септември 2013г. в София бе открито първото от допълнителните места за настаняване на ДАБ, обявено като "временен център за настаняване" (ВЦН), в кв."Враждебна" в сграда на бившия Социално-педагогически "Проф.П.Мутафчиев", бул."Ботевградско шосе" №270 при Министерство на образованието (МОН) с капацитет 420 души. Седмици по-късно подобен ВЦН бе открит и в сграда, находяща се в кв."Военна рампа-Изток", ул."Локомотив" №11 при Министерство на земеделието и храните (МЗХ) с капацитет 500 души. Още при първоначалния мониторинг обаче се установи, че материално-битовите условия в тези два центъра не само че изобщо не съответстват на общите европейски норми¹ за осигуряване на материални условия с подходящ стандарт на живот, който гарантира прехраната, физическото и психичното здраве на лицата, търсещи убежище, но са и **в пълен разрез с най-базовите стандарти на прием до степен на третиране, което съставлява нечовешко и унижително отношение**². Още по-лоши се оказаха условията в открития на 13 октомври 2013г. нов временен център за настаняване в гр.Харманли на територията на бивше военно поделение с капацитет 450 души, където бежанците са настанявани при затворен режим в палатки и фургоони тип "контейнер" без осигурена канализация и ток при изключително ниски битови и хигиенни условия и с явни предпоставки за висок епидемиологичен риск. Единствено в открития на 21 октомври 2013 г. четвърти временен център за настаняване в с.Ковачевци, община Перник в сграда на Национален детски екоцентър с капацитет 300 души материално-битовите условия отговарят на приетите европейски и национални стандарти за приемане и настаняване.

Временните центрове за настаняване са **с неизяснен правен статус**, тъй като съгласно чл.47 от Закона за убежището и бежанците, териториалните поделения на ДАБ са транзитни, регистрационно-приемателни и интеграционни центрове, които се разкриват от Министерски съвет след поредица от съгласувателни процедури³, които да гарантират съответствието на условията в тях с хигиенно-битовите стандарти на живот. Провеждане на съгласувателни процедури при откриването на ВЦН не се установи да е извършвано. Във ВЦН няма назначена администрация на ДАБ, която да провежда административно-производствени действия по регистрация, интервюиране и оценка на молбите за закрила по реда на ЗУБ. Охраната и материално-битовото управление на тези места е възложена на лица, в мнозинството си - настоящ или бивш състав на Министерство на отбраната (МО), които не са част от персонала на ДАБ и не са преминавали никакви предварителни или текущи обучения за работа с бежанци, уязвими групи и хуманитарни кризи.

Към 30 октомври 2013 г. съгласно официално обявената статистика⁴ в България са влезли общо 9567 търсещи закрила. От тях в арестите на ГДГП се намират 695 души, в СДВНЧ на Дирекция „Миграция“ - 1078 души, в поделенията на ДАБ са настанени 4053 души, а на външни адреси на собствена издръжка се намират 3741 души.

Към същата дата капацитетът на всяко едно от местата за задържане на МВР или настаняване на ДАБ се явява превишен в рамките между 45% до 230%.

3.2. Откриване на центрове за настаняване от затворен тип

В началото на м. ноември 2013г. правителството обяви⁵, че подготвя промени в Закона за убежището и бежанците като се преминава изцяло към настаняване в места от закрит тип.

¹ Чл.13 от Директива 2003/9/ЕО, преработен текст в чл.17, ал.2 от Директива 2013/33/ЕС относно условията на приемане в държавите-членки;

² <http://www.bghelsinki.org/bg/novini/press/single/pressobshenie-bhk-prizovava-za-nezabavnata-ostavka-na-rkovodstvoto-na-drzhavnata-agenciya-za-bezhancite/>

³ Чл.47, ал.3 от ЗУБ;

⁴ http://press.mvr.bg/NEWS/news131106_08.htm

⁵ http://press.mvr.bg/NEWS/news131106_08.htm

Подготвените изменения и допълнения на ЗУБ предвиждат възможност за определяне на ограничен режим на свободата на придвижване в рамките на определена зона¹, която да се отбелязва в издавания документ за самоличност - регистрационна карта или нововъвеждания временен документ за удостоверяване на статуса². Допълнително, законопроектът предвижда и мерки за задържане, сходни с принудителните административни мерки спрямо незаконните чужденци по реда на ЗЧРБ³, подлежащи на депортиране, като задължително явяване, парична гаранция или задържане в център от затворен тип.

Предложените изменения в закона и тяхното поголовно естество спрямо всички категории лица, търсеци закрила, са в противоречие с разпоредбата на чл.26 от Директива 2013/32/ЕС, която разпорежда, че държавите-членки **не могат да задържат определено лице единствено поради това, че е кандидат за убежище и закрила**. Обстоятелството, че в проекта за ЗИД на ЗУБ този текст на директивата се възпроизвежда дословно, не съставлява само по себе си законова гаранция за ефективното прилагане на тази забрана, доколкото чрез останалите предлагани законодателни изменения забраната на практика се обезсилва до степен на формалност, декларативност и пълната липса на всякакви юридически гаранции против административен произвол при задържането на търсещите закрила.

Предлаганите основания и условия на задържане, както и гаранциите на задържаните кандидати следва да съответстват с разпоредбите на Директива 2013/33/ЕС за определяне на стандартите относно приемането на кандидати за международна закрила.

Съгласно чл.8, ал.3 от Директива 2013/33/ЕС относно условията на прием кандидатите за убежище могат да бъдат задържани единствено:

- 1). с цел да се вземе решение в хода на процедура относно правото на кандидата да влезе на територията (на ГКПП или "зелена" граница);
- 2). с цел установяване или проверка на тяхната самоличност или националност - или, съгласно етапите уредени в националния закон ЗУБ (на фаза действия по регистрация);
- 3). в съответствие с член 28 от Регламент (ЕС) №604/2013 от 26 юни 2013г. за определяне на държавата-членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила (на фаза провеждане на дъблинската процедура по ЗУБ);
- 4). с цел установяване на елементите, на които се основава молбата за международна закрила, което не би могло да бъде извършено, ако няма задържане, особено когато съществува риск кандидатът да се укрие (на фаза ускорено производство по ЗУБ);
- 5). когато това се налага с цел защита на националната сигурност или на обществения ред (на фаза производство по общия ред - но само при наличие на сериозни основания да се предполага приложението на изключваща клауза, тоест, в производствата по общия ред по ЗУБ задържането може да се прилага само по изключение)⁴;
- 6). когато е задържан по процедура за връщане съгласно Директива 2008/115/ЕО - след като молбата му за закрила е била разгледана и отхвърлена по надлежния ред съгласно разпоредбата на чл.67, ал.1 от ЗУБ (на фаза влязъл в сила окончателен отказ на закрила).

Видно от гореизложените европейски разпоредби задържането на лица, търсеци закрила е допустимо единствено целево и за кратките срокове на постигане на законоустановената цел във всяка една изброена хипотеза. Всякакво друго задържане на лица, влезли на територията на Република България да потърсят убежище и закрила би било недопустимо и в нарушение на общите европейски норми и стандарти по убежището.

¹ Чл.29, ал.1, т.2 от проект за ЗИД на ЗУБ;

² Чл.40, ал.1, т.10 от проекта за ЗИД на ЗУБ;

³ Чл.44 и сл. от Закона за чужденците в Република България;

⁴ Чл.1F от Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951г. и чл.12 от ЗУБ;

3.3. Документи

Съгласно закона¹ по време на производството чужденецът има право да получи регистрационна карта. Законът, също така, създава фикцията², че регистрационната карта не удостоверява самоличността на чужденеца, заради нейния временен характер и поради особеностите на установяването на фактите и обстоятелствата в бежанските административни процедури, които се основават в мнозинството си на система от косвени доказателства. В този смисъл, регистрационната карта служи единствено да удостовери заявената самоличност на търсещия закрила. Въпреки това, тя е абсолютна предпоставка за достъп до правата, които търсещия закрила има по закон по време на производството за предоставяне на убежище и закрила, а именно - да остане на територията, да получи подслон и храна, социално подпомагане (по реда и в размера, определени за българските граждани), здравно осигуряване, достъпна медицинска помощ, психологическа помощ.

От м. октомври 2013 г. поради невъзможността си да организира своевременна регистрация на лицата, заявили закрила, в рамките на съществуващия си персонал, вместо надлежните регистрационни карти ДАБ започна да издава т. нар. "бележки". Тяхното съдържание, освен прикачена фотография, името на заявителя, държавата на произход и датата на издаването, съдържа и указание за дата на повторно явяване пред ДАБ за извършване на регистрация по реда на чл.61, ал.2 от ЗУБ. Периодите между датата на издаване на бележката и датата, определена за регистрация надвишават 6 месеца. По този начин, ДАБ институционализира своето административно бездействие и пълен отказ от изпълнение на дължимите й задължения за регистрация, настаняване и произнасяне по молбата за закрила в един разумен срок.

Правото на ЕС³ въвежда кратък 3-дневен срок за издаването на документ на кандидата за международна закрила, който обаче не е транспониран във вътрешното ни законодателство. В разпоредбите на ЗУБ не се съдържа подобен изрично указан срок за регистриране на молбите за закрила. В такъв случай обаче следва да се прилагат общите правила за сроковете на произнасяне на административните органи по Административно-процесуалния кодекс (АПК). Съгласно АПК⁴ датата на започване на административното производство е датата на постъпване на искането пред компетентния орган, а административният акт следва да се издаде до 14 дни от датата на започване на административното производство⁵. Максималният допустим по закона срок за произнасяне е 1 месец⁶, но само когато е необходимо да се съберат доказателства за съществени обстоятелства. При необходимост от поискване становището на друг орган⁷ срокът се смята за продължен, но с не повече от 14 дни. В този смисъл, съгласно закона ДАБ следва да се произнесе в производството по ЗУБ в срок най-късно до 45 дни от започване на производството. Единствената възможност за удължаване на този срок за произнасяне е по чл.67г от ЗУБ в производството по определяне на държавата, компетентна да разгледа молбата за предоставяне на статут (т.нар. дъблинско производство), но и в този случай се касае за удължаване на срока за произнасяне след извършена регистрация, но не и за удължаване на срока за регистрация по чл.61, ал.2 от ЗУБ.

Следователно, извършването на регистрацията по чл.61, ал.2 от ЗУБ следва да предхожда значително по време срокът от 45 дни от подаването на молбата, за да е налице обективна възможност за провеждане на административнопроизводствените

---

¹ Чл.29, ал.1, т.6 от ЗУБ;

² Чл.40, ал.3 от ЗУБ;

³ Чл.6, ал.1 от Директива 2013/33/ЕС;

⁴ Чл.25, ал.1 от АПК;

⁵ Чл.57, ал.1 от АПК;

⁶ Чл.57, ал.5 от АПК;

⁷ В случая на ЗУБ, при хипотезата на чл.58, ал.7, когато се събира становище на ДАНС;

действия и произнасяне по молбата за закрила в така определения срок. Така, дори да се приеме, че е необходимо технологично време от подаване на молбата за закрила до регистрирането ѝ по смисъла на чл.61, ал.2 ЗУБ, този времеви интервал не може да продължава необосновано продължително във времето, а е ограничено в сроковете, определени в общия закон АПК във връзка със специалните разпоредби на ЗУБ. Тоест, липсата на изричен законов срок за регистрация на молбата за закрила по смисъла на чл.61, ал.2 ЗУБ не е равнозначна на липсата на срок въобще и безконтролно и продължително във времето отдалечаване на регистрацията на молбата по реда на чл.61, ал.2 от ЗУБ. Основен принцип на административния процес съгласно чл.11 АПК е бързината и процесуалната икономия - процесуалните действия следва да се извършват в сроковете, определени от закона, и за най-краткото време, необходимо според конкретните обстоятелства и целта на действието или на административния акт.

Като не предприема дължимите по закон действия по регистриране на молбата в нарушение на основните принципи на административните производства, ДАБ осъществява флагрантно нарушение на закона. Освен това, чрез тази практика на **явен отказ на достъп до процедура** за недопустимо продължителен период от време по всяка вероятност се цели постигането на очевидно противоправната цел да се демотивират търсещите закрила да останат на територията на България. Тази цел е очевидна, след като за следващите 6 месеца от регистрация на молбата им за закрила на тях им се отказва лична регистрация, издаване на документ, а по този начин - правото и възможността да упражняват признаните им по закон права на подслон, храна и медицинска помощ. Освен че нарушава закона и европейските норми¹ тази практика противоречи и на обикновения човешки морал, защото поставя в положение на бездомност, нищета и пълно обезправяване уязвими лица като бежанците, които търсят в България убежище от преследване и закрила на живота и личната си сигурност.

3.4. Упътване за правата и задълженията

Във връзка с описаната в предходната т.3.3. практика по отношение на търсещите закрила, на които се отказва своевременна регистрация, ДАБ **не изпълнява задължението си² за упътване** на търсещите закрила в 15-дневен срок от подаването на молбата, на език, който разбират, относно реда и процедурата, която ще се следва и за правата и задълженията им в тези процедури, както и за организации, предоставящи правна и социална помощ.

Същото нарушава закона и общия европейски стандарт по чл.5 от Директива 2013/33/ЕС за стандартите относно приемането на кандидати за международна закрила.

3.5. Правна помощ

През м. март 2013г. в закона³ се въведе изрично правната помощ за лица, търсещи международна закрила по реда на Закона за убежището и бежанците, за които предоставяне на правна помощ не се дължи на друго правно основание. По този начин, за пръв път в националното законодателство и практика се въведе възможността търсещите закрила да получат безплатна правна помощ и представителство не само на фазата на съдопроизводствата по жалба против решения за отказ на закрила, но и на административна фаза пред решаващия орган ДАБ, когато се извършва първоинстанционната оценка на молбата за международна закрила. Възможността за ангажиране на **правната помощ на административна фаза е съществено подобрение** на стандартите на провеждане на производствата по ЗУБ.

¹ Чл. 6, ал.1 от Директива 2013/33/ЕС (Приемателната директива);

² Чл. 58, ал.6 от ЗУБ;

³ Чл. 22, т.8 от Закона за правната помощ (ЗИД на ЗПП, обн. ДВ, бр.28 от 19 март 2013г.)

На практика, предоставянето на правната помощ по реда на ЗГП не бе възможно поради това, че бюджетът на Националното бюро на правна помощ, приет през предходната година, не включва разчети за категориите на лицата, търсещи закрила. Междувременно правната помощ на административна фаза бе предоставяна чрез проекти по схема за безвъзмездна помощ от Европейския бежански фонд¹, чието изпълнение обаче не отговаря на предварително обявените параметри за обхващане на всички категории лица и по отношение на всички производства по ЗУБ. От м. октомври 2013 г. в териториалните поделения на ДАБ, в които се провеждат производствени действия, а именно - РПЦ-София, РПЦ-Баня и ТЦ-Пъстрогор няма организирани правни приемни за предоставяне на консултации, а по време на провежданите интервюта мнозинството от търсещите закрила, включително непридружени деца, не са представявани от адвокати на организацията-бенефициер, на която е възложено изпълнението и предоставянето на правна помощ по Годишната програма на ЕБФ за 2012г. за периода от 1 юли 2013г. до 30 юни 2014г.

3.6. Качество на производствата по оценка на молбата за убежище и закрила

За периода на наблюдение през 2013г. са мониторирани 484 производствени действия по отношение на същия брой лица, търсещи закрила, от които 308 мъже, 144 жени, 22 деца и 10 непридружени деца. Видовете производствени действия, които са наблюдавани включват: 137 регистрации (103 в ТЦ-Пъстрогор, 6 в РПЦ-Баня и 28 в РПЦ-София), 210 дъблински интервюта (157 в ТЦ-Пъстрогор, 53 в РПЦ-София), 112 интервюта в ускорено производство (84 в ТЦ-Пъстрогор, 25 в РПЦ-София, 3 в РПЦ-Баня) и 25 интервюта в производство по общия ред (17 в РПЦ-София, 6 в РПЦ-Баня и 2 интервюта в ТЦ-Пъстрогор, проведени в нарушение на чл.47, ал.2, т.1 от ЗУБ) .

Анализът на наблюдаваните производствени действия показва, че в 89% от мониторираните производства (448 случая-93%) са подадени пред друг държавен орган, различен от специализираната Държавна агенция за бежанците. В 6% от тези случаи (29 случая) придружаващите документи, събрани от другия държавен орган (ГДГП или ДМ) не са изпратени, или, получени от ДАБ. При 14% от наблюдаваните случаи (66 случая) откриването на производството е забавено с повече от 1 месец от датата на заявяването на молбата пред друг държавен орган (ГДГП или ДМ).

В 75% от наблюдаваните случаи (364 случая) интервюистите са упътили лицата, търсещи закрила относно процедурите, които ще се следват или правата и задълженията им в тях., а в само 25% (20 случая) такова упътване не е било направено. По отношение на гаранциите за събиране на доказателствата в бежанското производство обаче е налице сериозен проблем, тъй като за писмените или други веществени доказателства, когато такива са представяни от търсещите закрила, не се съставя надлежен протокол и опис за предаването им на административния орган в 29% от наблюдаваните случаи (141 случая). Това създава сериозен риск от несъобразяването и изключването на тези доказателства при оценката на молбата и вземането на решение относно предоставянето или отказа на закрила в България.

Само в 11% от наблюдаваните производства (53 случая) интервютата са записани с техническо средство като най-висша гаранция за решаване на въпроса за предоставянето на закрилата съобразно заявените от търсещия закрила факти и обстоятелства, както и като гаранция против корупционни практики. ДАБ разполага с техника за аудио-запис във всички помещения, където се провежда интервюиране, но на практика служителите на ДАБ систематично избягват да използват техниката, включително чрез убеждаване на търсещите закрила, че няма необходимост от това. Поради това, мнозинството от интервютата (89% от наблюдаваните случаи, или 431 случая) се записват от служителите-интервюисти на ДАБ чрез използване на компютър, но в някои случаи - дори саморъчно на хартиена чернова. В последните случаи, протоколите за интервю се изготвят в един различен момент от

¹ <http://www.eref.government.bg/ebf/docs/info%2018713.doc>

провеждането на самото интервю, често и дни по-късно, което създава обосновани съмнения за тяхната точност и коректност. На практика, в 39% от наблюдаваните случаи (190 случая) протоколите дори тогава, когато са записани по надлежен начин, не се прочитат и не се превеждат на търсецкия закрила, на език, който разбира, а се връчват директно за подпис без възможност за запознаване с тяхното съдържание или нанасяне на корекции и уточнения. В 71% от наблюдаваните случаи (344 случая) служителите-интервюисти провеждат интервюто чрез задаване на "отворени" въпроси, които позволяват на търсецките закрила да изложат в пълнота подробности и детайли от бежанската си история, като в 66% от наблюдаваните случаи (319 случая) на лицата, търсецки закрила се дава възможност по време на интервюто да изясняват установени противоречия в техните заявления.

Най-тревожният проблем при провеждането на производствата по ЗУБ остава липсата на гаранции за правата на непридружените деца, търсецки закрила. Съгласно закона¹ на непридружен малолетен или непълнолетен чужденец, търсец закрила на територията на България, следва да се назначи настойник, съответно попечител, при условията и по реда на Семейния кодекс. Въпреки това, всички производства с непридружени деца, търсецки закрила се провеждат единствено в присъствието на социален работник². Присъствието на социален работник от „Дирекция социално подпомагане“ в качеството му на особен представител не може валидно да замести функцията на настойника или попечителя. В Закона за закрила на детето (ЗзакрД) целево са обособени различните участници³, които са определени да защитават правата и законните интереси на детето по време на административни и съдебни производства. Ясно са разграничени и техните специфични функции, съобразени с основния принцип⁴ за осигуряване на най-добрия интерес на детето. Поради това, за ДАБ съществува изрично задължение⁵ да осигури назначаването на настойник, съответно попечител, който да защитава правата и законните интереси на непридружените деца, търсецки закрила, по време на производството за предоставяне на статут. **В 100% от наблюдаваните случаи не се назначават настойници или попечители на непридружените деца, търсецки закрила.** Допълнително, социалните работници, които присъстват на интервюта, не изпълняват задължението си да действат в най-добрия интерес на детето, тъй като не предоставят никакво реално съдействие, нито се намесват при разпита, когато е необходимо и присъствието им по време на производствата е изцяло формално. Освен това, през 2013 г. тези дейности се изпълняваха от един-единствен социален работник, което доведе до допълнително забавяне на своевременното провеждане на интервюта на непридружените деца и протакане на производствените действия.

Не се изпълняват и императивните изисквания на закона⁶ досежно предоставянето на правна помощ на непридружените деца, търсецки закрила. Съгласно разпоредбата на, детето има право на правна помощ и жалба във всички производства, засягащи негови права или интереси, а съгласно разпоредбата на чл.23, ал.2 от ЗУБ държавата осигурява условия за получаване на правна защита на чужденците, търсецки закрила в България. На практика, правната помощ на непридружените деца, търсецки закрила не е осигурено, като от наблюдаваните производства в **100% от наблюдаваните случаите непридружените деца не са представлявани от адвокат** като техен процесуален представител (виж, 3.5). Същото съставлява нарушение и на европейските минимални стандарти⁷ относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила на международна закрила в държавите-членки на Европейския Съюз.

---

¹ Чл.25, ал.1 от ЗУБ;

² Чл.25, ал.5 от ЗУБ;

³ Чл.15 от Закона за закрила на детето;

⁴ Чл.3, ал.3 от Закона за закрила на детето;

⁵ Чл.15, ал.8 от Закона за закрила на детето

⁶ Чл.15, ал.8 от Закона за закрила на детето и чл.23, ал.2 от ЗУБ

⁷ Чл.25 от Директива 2013/32/ЕС (Процедурна директива);

4. Препоръки

4.1. Проектът за изменение и допълнение на Закона за убежището и бежанците (ЗИД на ЗУБ) да се постави на обсъждане с Представителството на ВКБООН в България и неправителствените организации с дългогодишен опит и експертиза в работа с търсеци закрила и бежанци, за да намиране на адекватен подход за разрешаване на възникналата хуманитарна криза и постигане на закономерен и законосъобразен баланс между правата на бежанците и интересите на държавата и обществото ;

4.2. Предложеното преминаване към настаняване на търсещите закрила в центрове изцяло от закрит тип да се преработи към диференциран подход съобразно отделните производства и категории лица в съответствие с европейските минимални стандарти относно условията на прием по Директива 2013/33/ЕС ;

4.3. Да се въведе максимален 3-дневен срок за личната регистрация на търсещите закрила ;

4.4. Да се създаде организация за работа на служителите при специализирания орган Държавна агенция за бежанците за 24-часова регистрация, както в териториалните поделения на ДАБ, така и в съответните териториални структури на Главна дирекция "Гранична полиция" и Дирекция "Миграция" на МВР ;

4.5. Да се осигури своевременното препращане до ДАБ на документацията, събрана при заявяване на молбата за закрила пред органите на ГДГП и ДМ ;

4.6. Да се изработят информационни материали на всички говорими от бежанските групи езици в които на ясен и достъпен език да се обясняват процедурите, които ще се следват и правата и задълженията им по време на тяхното провеждане ;

4.7. Да се създаде нормативно задължение за съставяне на протокол относно представяните от търсеция закрила писмени и други доказателства;

4.8. Записването с техническо средство на интервюто да се въведе в закона като задължително ;

4.9. Органът по чл.15 ал.7 от Закона за закрила на детето, действащ като особен представител на непридружените деца, търсеци закрила, да бъде уреден в Семейния кодекс като допълнителна хипотеза на настойничество и попечителство по право ;

4.10. Правната помощ, предоставяна по време на производствата по ЗУБ да бъде уредена в Закона за убежището и бежанците в съответствие с правилата на Директива 2013/32/ЕС и Директива 2013/33/ЕС като изрично се въведе задължително осигуряване на представителство от адвокат на непридружените деца, търсеци закрила.